

Locatie	Eindhoven
Jaar ontwerp	2010-2011
Jaar van uitvoering	2012-2013
Oppervlakte	ca. 9,5 ha
Opdrachtgever	Internationale School Eindhoven
Landschapsarchitect	Buro Lubbers landschapsarchitectuur en stedenbouw
Architect	Diederendirrix architecten (BNA nominatie Gebouw van het Jaar 2014)
Interieurarchitect	Buro Staal Christensen
Aannemer	Strukton Bouw
Terreinaanleg	BTL

Plankaart

Kem Tehu
Buro Lubbers

Van kazerneterrein tot bruisende groene campus

De Constant Rebeque Kazerne in Eindhoven was als militair complex oorspronkelijk gericht op orde en tucht, rangen en standen. Redelijk ver verwijderd van de stad, functioneerde de hiërarchische mannenwereld in beslotenheid en afzondering van de samenleving.

Nadat de kazerne niet langer als zodanig werd gebruikt, zijn het gebouwencomplex en het omringende terrein getransformeerd tot de Internationale School Eindhoven (ISE). De typische strenge kazernesfeer heeft plaats gemaakt voor een hedendaagse en bruisende schoolcampus waarin gastvrijheid, vriendschap, ontmoeting en het ISE-onderwijsconcept tot bloei komen. Circa 1000 stu-

denten met 48 verschillende nationaliteiten volgen hier nu lager en voortgezet onderwijs. Ze vinden er een thuis.

Kernbegrip van het integrale campusontwerp is verbinding: verbinding tussen landschappelijke kamers, tussen architectuur en landschap, verbinding tussen mensen. Buro Lubbers stond in voor het

V.b.n.o.:Appelplaats.

Natuurlijk spelen.

Entreeplein met zitranden.

Basketbalveld grenzend
aan entreeplein.

landschapsplan en de inrichting van het terrein, van overkoepelend concept tot detailontwerp. Het bureau maakte deel uit van een DBFMO-team dat na een concurrentiegerichte dialoog de opdracht werd gegund.

Kennis en groen in Brainport Eindhoven

Opgespannen tussen twee beekdalen bevindt het kazerneterrein zich op hoger gelegen heidegrond, waar door de eeuwen heen steeds meer bos is aangeplant. In de vorige eeuw zijn in dit rijke bosgebied kamers uitgespaard ten behoeve van nieuwe functies. Zo ook voor de Constant Rebeque Kazerne (1938). In de totale kamerstructuur van het landschap neemt het kazerneterrein een herkenbare plaats in ten opzichte van onder andere de Herdgang, Landgoed de Wielewaal en de Philips fruituin. De locatie van de campus vormt één van de parels aan de groene corridor, die het centrum van Eindhoven verbindt met het buitengebied en Oirschot. Daarnaast neemt de ISE een centrale en goed bereikbare plek in binnen de brainportregio. Zo ligt Striip R, een woongebied voor kenniswerkers, op steenworp afstand en sluiten de snelweg, de spoorwegstations en het vliegveld ook (inter) nationaal aan op het kennisnetwerk.

De locatie van de ISE biedt dus een dubbel voordeel: toegang tot kennis én toegang tot groen. Dat de omstandigheden juist zijn om uit te groeien tot een volwaardige ontmoetingsplek voor de internationale gemeenschap blijkt al sinds de opening in april 2014. Diverse nationaliteiten, leeftijden, bedrijven, verenigingen en anderen ontmoeten elkaar op de ISE-campus. Sportverenigingen komen op de campus trainen of spelen, mensen bezoeken het restaurant of de mediatheek. Het thuisgevoel dat heerst op de campus, nodigt ouders uit elkaar op school te ontmoeten. Kortom, de ISE heeft ook meerwaarde voor zijn omgeving en functioneert als visitekaartje van de internationaal georiënteerde Brainport Eindhoven.

Boskamers en ruimtelijke assen

Dankzij de stabiliteit van de oorspronkelijke kamerstructuur kon het kazerneterrein zonder probleem worden omgevormd tot campus. De essentie van de landschappelijke inrichting is het

De logistieke ontwerp oplossing gaat uit van een directe route van de openbare weg naar de entree en het entreegebouw. Voordelen hiervan zijn een zeer eenduidige geleiding van nieuwe bezoekers, een eenvoudige oriëntatie op het terrein, een optimaal toezicht op de entree en daarmee een grotere veiligheidsbeleving. Fietsers naderen het terrein vanaf de Oirschotsedijk of vanaf de hoofdentree. De directe route eindigt in een kiss&ride-locatie voor het entreegebouw. In het verlengde van de directe route, aansluitend op de kiss&ride, is een loper uitgerold, die bezoekers langs de entree begeleidt naar de verschillende schoolpaviljoens. Wie niet kiest voor het afzetten op de kiss&ride, slaat linksaf naar een parkeerplaats met een groene uitstraling door gebruik van grasbeton en hagen. Men heeft het entreegebouw dan al gezien en weet waar men zijn moet. Ook vanaf deze parkeerplaats is de school wandelend te bereiken zonder verkeer te kruisen. De parkeerplaats voor personeel is gescheiden te bereiken en heeft door zijn bomen ook een groen karakter. Een multifunctioneel veld functioneert tijdens piekdagen als extra parkeerplaats.

Sport, spel en ontmoeting

Binnen de campus neemt de stedelijke kamer met de schoolgebouwen een eigen plek in. Vanuit stedenbouwkundig perspectief is deze kamer opgevat als een gebied met één identiteit. Die identiteit ontstaat door een eenduidige inrichting van de semipublieke ruimte. Het voordeel van deze ingreep is dat het de cultuurhistorisch waardevolle compositie van het kazernecomplex onderstreept en tegelijkertijd innovatieve architectuuro oplossingen toelaat.

De karakteristieke compositie van Boost is nauwelijks aangetast doordat de gerenoveerde kazernegebouwen via een souterrain zijn verbonden met een aantal nieuwe bouwvolumes, gesitueerd rond de buitenschil van de oorspronkelijke ensemble. Op de voormalige appelplaats verraden slechts de glazen serre en de lichtkoepels deze wezenlijke architectonische ingreep. De lichtkoepels functioneren ook als zit- en speelelement op de binnenplaats en illustreren de samenhang tussen binnen- en buiten-

ruimte. Transparante plinten openen de gebouwen naar het plein. Het plein zelf bestaat uit een tapijt van keitjes met een zoom van hergebruikte klinkers. Om bijzondere ISE-gebeurtenissen vast te leggen op de campus kunnen de keitjes worden vervangen door speciale herdenkingssteentjes. Hagen en grasstroken geven samen met de oude, grote kastanje het plein zijn groene accenten.

Binnen de beschutting van het binnenterrein zijn de speelplaatsen voor het primair onderwijs en het kinderdagverblijf geplaatst. De speelplaatsen zijn ingericht met 'natuurlijke' spelaanleidingen: liggende boomstammen, houten klimrekken, stappen springpalen, zandbakken en speelse heuveltjes.

Speel- en ontmoetingsplekken voor het voortgezet onderwijs zijn voornamelijk gesitueerd aan de nieuwe voorzijde van het gebouwencomplex. Een stoer en hedendaags plein, uitgevoerd in stelconplaten, vormt hier de entree tot de school. Zitranden en bloeiende kersen maken dit plein tot een ontmoetingsplek. Hier spreken leerlingen af om vervolgens samen naar het basketbalveld te gaan kijken of naar het voetbalveld te wandelen. Hier wachten kinderen op hun ouders die hen aan het eind van de schooldag komen ophalen.

De inrichting van de buitenruimten direct rond de gebouwen sluit al aan op het ISE onderwijsconcept dat ontmoeting en sport stimuleert. Dat doen de boskamers op hun manier ook. De recreatieve, sportieve en natuureducatieve mogelijkheden van de boskamers worden optimaal benut. Verspreid over de groene campus bevinden zich sport- en speeltoestellen. Tussen de bomen kunnen studenten een sportief trimparcours afleggen. Wandelpaden brengen kinderen naar de natuur met verschillende bomen, bloeiende sneeuwkllokjes en zomende insecten. De wadi's laten leerlingen in de praktijk zien hoe we duurzaam met de aarde kunnen omgaan. Dat de flexibele indeling van de boskamers werkt, bleek al snel na de opening. Op initiatief van de docenten wordt er inmiddels een moestuin aangelegd. Missie geslaagd.

V.l.n.r.: Retentiebekken.

*Compositie
kazernegebouwen,
nieuwbouw en sportvelden.*

Aanvulling bestaand bos.

Tribune bij atletiekbaan.

principe van de boskamers. Het terrein is onderverdeeld in drie kamers: een stedelijke kamer rond het kazernecoluster waar de schoolgebouwen een plek vinden, een kamer voor sport en een kamer in de natte heideomgeving voor de bestaande Duitse woningen. De kamers worden van elkaar gescheiden door bomen die er al stonden, aangevuld met gebiedseigen soorten als beuk, berk en eik. Door de bestaande bomen op te kronen en de heesterlaag op te schonen ontstaat een stevig ruimtelijk kader met optimaal overzicht. De nieuw aangeplante bomen in het bos zullen uitgroeien tot monumentale ruimtelijke dragers. De boskamers sluiten bovendien aan op de ecologische hoofdstructuur. Natuur en programma vullen elkaar aan op de campus.

Naast de kamers zijn symetrie-assen, die de kazernes al typeerden, ook in de nieuwe campus een belangrijk ruimtelijk principe. De Constant Rebeque Kazerne, ontworpen door Boost, is georganiseerd rond een kenmerkende ruimtelijke as, die het poortgebouw via een appèlplaats omringd door gebouwen verbindt met het exercitieterrein. Dit systeem van Boost is bewaard op de nieuwe campus en vervolgens benadrukt door haaks op de kazernes-as een nieuwe as te situeren. De oorspronkelijke as loopt nu dwars door de stedelijke kamer met de schoolgebouwen. De nieuwe as verbindt deze stedelijke kamer met de landschappelijke kamers. Deze as vormt bovendien de nieuwe toegangsweg tot de campus.

Naast de assen verbindt een nieuw toegevoegde bomenlaag de groene kamers met de stedelijke kamer. Prunussen staan diffuus verspreid in de boskamers en lineair opgesteld tussen de gebouwen. Zeker wanneer de bomen bloeien, creëren ze eenheid en nodigen ze uit tot een bloesemwandeling over de campus.

Het resultaat van de boskamers en de assen is een raamwerk waarbinnen programmatische veranderingen in de tijd moeiteloos kunnen plaatsvinden, terwijl de ruimtelijke basiskwaliteit van de campus vooral verbetert. Naast functieverandering op langere termijn is er in de boskamers ook alle ruimte voor initiatieven op korte termijn. Eén boskamer is

ingericht als multifunctioneel speel- en sportveld. Andere hebben een vrij en flexibel gebruik als trapveldje, evenemententerrein, kampeerplek, schaatsbaan in de winter of informele extra parkeerplaats bij topdrukke.

De boskamers hebben een menselijke en geborgen maat, omdat ze op een vanzelfsprekende manier zijn opgenomen in het landschap. De overgangen tussen de campus en de omgeving zijn ook zo landschappelijk mogelijk opgelost, onder andere door het hek te camoufleren met een snoeiwal. Het verhullen van de beveiliging draagt bovendien bij aan een aangename sfeer. De veilige beslotenheid van de campus enerzijds en de open uitstraling plus aansluiting op de omgeving anderzijds, zijn zo in balans.

Verkeer en logistiek

De indeling van de campus was niet alleen een landschappelijk-stedenbouwkundige opgave, maar ook een logistieke puzzel door de verschillende verkeersstromen die er bij elkaar komen. Schoolgaande kinderen worden met de auto gebracht en opgehaald. Oudere leerlingen komen op de fiets. Personeel heeft een aparte toegang nodig, zowel geschikt voor fiets als auto. Voor bezoekers is een representatief onthaal gewenst. Leveranciers en afvalverwerkers vereisen een functionele, praktische logistiek zonder dat deze andere verkeersstromen hindert en de veiligheid van de schoolgangers in gevaar brengt.

Bovendien kennen de verschillende logistieke stromen pieken en dalen, bijvoorbeeld bij het ophalen en brengen van de kinderen, bij publieke evenementen en open dagen. Tegelijkertijd dient de campus ook een aantrekkelijke en groene uitstraling te hebben wanneer er nauwelijks verkeer plaatsvindt. Ook veiligheid is een belangrijk uitgangspunt; kinderen dienen zo weinig mogelijk verkeer te kruisen. In die zin was de verkeerskundige opgave complex. Uitstraling, functionaliteit, gebruiksvriendelijkheid en veiligheid dienden optimaal op elkaar te worden afgestemd.